

# Ötlet, gyermekbútorra

## Készülnek a Roli garnitúrák

A Tisza Bútoripari Vállalat öt gyáregysége közül az egyik Szegeden van, ahol főleg irodabútorokat gyártanak. Készülnek itt dolgozószobákba irattartók, szekrények, hivatalos ügyekhez hosszú tárgyalóasztalok. Tavaly 32 millió forintot termelést könyvelhettek el, annak ellenére, hogy nem a legjobb esztendőt zárták. Az idén több mint tíz százalékos termelésnövekedéssel számolnak.

Rögtön arra gondolhatunk, ha több irodabútort gyártanak, bizonyára több asztal jut a hivatalokba, több lesz az akta és így lassabb az ügyintézés. De ez csak feltevés. Nem kell mindjárt rosszra gondolnunk, mert a szegedi gyárban a termelés növekedését javarészt az új gyártmánynak köszönhetik. Ugyanis nemrégiben az Alkotó ifjúság-pályázatra a gyár fiataljai készítették egy könnyen mozgatható, praktikus gyermekbútor, amely sikert, és mint később kiderült, kis módosítással jó pénzt hozott a gyárnak. A kereskedelemnek is megtehető a szekrény, kértek hozzá még egy másikat, meg egy fiókos asztalt, s így összeállított sorként nagyon kelendők a szegedi gyár termékei. Nemcsak a Dél-

Alföldön, hanem az egész országban.

Kapva kap az alkalomra kérdező, ha már kelendő a portéka, miért nem állnak át teljes gőzzel a gyártására. A választ Juhász László igazgató adta meg: — Mi már, úgymond, a gyár születése óta irodaberezéseket gyártunk. Más szempontokra is figyelemmel kell lennünk. Többek között a bútorforgalmazás is. Aránylag kis gyár vagyunk és nem is biztos, hogy bírunk a konkurenciát, a versenyt. Teher még a vállunkon, hogy két helyen dolgozunk.

Mint ismeretes, a Tisza Bútoripari Vállalat szegedi gyáregységének egyik részlege bent a városban, a Lenin körúton, másik meg kint, a volt hizlalda helyén, a Vásártér utcában üzemel.

Közel egymillió forint többletkiadást jelent nekünk évente ez a kettőség — mondja az igazgató —, minden félkész munkadarabot kintől be kell hozni, mert itt állítjuk össze a bútorokat.

Várható-e változás? — A távlati elképzelés, hogy innen elköltözzünk az északi iparkörzetbe. Oda még épülne egy csarnok, ha lenne pénz.

Mindig a pénzzel van baj, abból sohasincs elég. Az elképzelések megvalósításához nem kergetnek ábrándokat a szegedi gyárban. Tudják, hogy dolgozniuk kell becsülettel, s ettől várható majd export, jó külföldi piac, ami valutát hoz a házhoz. Mert az exportáru dolgában nem állnak valami jól. Az is kiderült, hogy több összetevője van a dolognak. Átszervezés, átalálás, piacutatlás, mind befolyásolja az árurakendőségét a külföldi országokban. Gyártottak mintabútorokat a finneknek, svédnek, nyugatnémeteknek, de a nagytételű megrendelés még várat magára.

Ahogy az igazgató mondta, „bedugult” a piac. Többek között ezért is tértek át a gyermekbútor gyártására, amit az állam is dotál. A Roli garnitúrából már az idén kétezer „sorra” (6 ezer darab bútorra) kötöttek szerződést a kereskedelemmel, amelyből már 560 garnitúrát el is készítettek. A szabadpiacon is árulhatnak, saját boltjukban közvetlenül adhatják el termékeiket. Ez évben 300 szekrényor vár gazdára ilyen módon. De ha fűszeresét dobni piacra, az is elkölne. Egy ötlet, ami lényegében filléres, de mégis milliókat hoz a gyárnak.

Majoros Tibor

## Készül a cementmű

Épül a belpátfalvai cementgyár. Az Építőipari Beruházási Vállalat szakembereinek irányításával több tucat országos vállalat sok ezer dolgozója szereli a gyároriást. A cementmű évente 1 millió 250 ezer tonna építőipari nyersanyagot gyárt majd.

A termelő berendezések üzemi próbái a jövő év második felétől kezdődnek. 1979-től szállít rendszeresen az építkezésekhez a belpátfalvai cementgyár.

## Hatezer újító

### Csongrád megyei összesítés

Nemrég értékelték a Szakszervezetek Csongrád megyei Tanácsának közgazdasági osztálya az újítók tavalyi munkáját. A korábbi években tapasztaltakhoz hasonlóan 18 százalékkal növekedett az újítók száma. A közlekedési javaslattevő felé fizikai dolgozó, csaknem egynegyed harminc éven aluli, huszada nódoló. Az újítók 49 százaléka szocialista brigádtag; jóval magasabb az érték a MÁV Szegedi Igazgatóságánál, a kereskedelemben és a mezőgazdasági üzemekben. Az arányok tükrözik az újító-

mozgalom és a szocialista munkaverseny kapcsolatát. Az átlagosnál kevesebb újítást adtak be az élelmiszeriparban, a postán és az építőiparban dolgozók. Igaz, hogy utóbbiaknál igen magas a szakképzettség nélküliek aránya, mégis érthetően a sorban elfoglalt utolsó helyük. Akárcsak a korábbi három évben, tavaly is négy százalékkal — 4316-ra — gyarapodott az újítók száma. A javaslatok egytizedét a munkavédelem javítása érdekében dolgozták ki. Az újítások kilencven százalékát vezették be a vállalatok.

## Az ember feltámadása

A mítoszok mindig emberarcúak: ha nem is szabad betűnként keresni igazukat, sohasem hazudnak. Létezésük az emberiség önmegismerésének; a megteremtett istenek minden jellemvonása elválaszthatatlan megalkotójuktól, aki kitalálta-kikövetkeztette — és aki elhiszi őket.

A feltámadás-mítosz nem csupán a kereszténység megteremtője a legkülönbözőbb formákban sok más vallásban is. Mi indíthatna vajon szerte a világon a legkülönbözőbb hitű embereket arra, hogy imádoztassák őket halhatatlanná tételével egyben az örök Igazt, Jót, Tökéletest támaszok felé? A válasz egyszerűnek tűnik: saját elvikerköcsi tökéletlenségük kényszerű tudomásulvétele. A mítoszteremtő ember önmaga idealizált képét sürítette a természetfeletti, hogy így májja — azt az önmagát, amelynek tudni szeretné, s amelynek hiányát maga érzi a legfájdalmasabban.

Am a dolog mégsem ilyen tetszetősen egyszerű. Az ateista, a felvilágosult ember éppúgy szüksége érzi a bűnbánat, a lelkiismeretfurdalás valamilyen formában történő kifejezésének, mint akár Jézus vagy Allah híve. Nagyon emberi: rádobbenés ez arra a töméntelenül sok szegélynivalóra, amit az emberiség történelme során önmaga ellen esztelen módon elkövetett. Művészek — írók, költők — végezték és végezik ma is az önmardosó, keserű tanulságokkal terhes önvizsgálatot:

„Az emberfaj sárkányfogvelény/nincsen remény, nincsen remény!” — sирatta el az emberiség végtelen kiábrándultságával Vörösmarty, Swift, a Gulliver felnötteknek szóló, teljes kiadásának végén az okos lovak közé menekíti hősét, mert a kártékony, önpusztító embe-

ri nemnek még a szagát sem tudja elviselni többé; s Petőfi, az egyoldalúan és dogmatikusan lelkesnek-optimistának profanizált Petőfi is írt ilyeneket: „Virág az ember, melynek gyökere/Ott lenn van a pokolban.” Az emberiség lelkiismeretének szószóli tehát legalábbis valamennyire okát látják az elkeveredésnek, vagy akár a kiábrándultságnak is. S fajtánk erre rá is szolgált.

A 20. századra aztán igazán elmondhatjuk, hogy benne „viselős az idő”. Benne élünk, igazoljuk: még soha nem volt ennyi tudás birtokában az ember, s mire használta és mire fogja még használni? Idegeink redőléseben hordjuk: többszörösen elegendő már a fegyver az egész Föld elpusztítására. S mégis: akármekkora paradoxonnak is tűnhet a felszínesen vagy rosszindulatúan ítélt ember számára: ebben a vészviharos században nyílt meg a legnagyobb lehetőség is — a feltámadás. Persze az ember feltámadásához (számítalan példán bizonyosodott már ez) — megfelelő társadalom kell. Olyan társadalom, ahol nemcsak a lehetőségek adottak maximálisan a szellemi és erkölcsi képességek kibontakoztatásához és ahol a többség hatalma a biztosíték mindehhez — hanem ahol a feltámadásra-született is képesessé válhat legnagyobb mértékben a legnagyobb hivatásának betöltésére, amiről évezredek alatt szinte-szinte elfeledkezett: hogy jól tudjon élni saját emberségével. Ennek a lehetőségnek pedig a szocializmus társadalmi letetemenyese, s a szocialista humanizmus eszméje mögött pontosan ez rejlik. Igaz, ha tudjuk is, hogy az újjaszületett ember csakis a mi társadalmunkban teremthető meg — a feladat gigási méretű, s: „keserű és marxi munka” — írta József Attila. S vajon azért, mert az akaratlan, a szándékkal volna baj? Tudjuk: nemcsak a költők, a gondolkodó ember általában tudatában van gyarlóságainak, s mégis, „tudom a jót, mégis a rosszat cselekszem”. Azok a feltételek melyek révén az ősi atók szoritó bronzsá szét-pattanna — még nincsenek meg. De már megvan az az eszme, amely birtokában van a változás lehetőségének, s ez bizonyítja, hogy a viselő idő halad. Csak éppen szíttetni nem lehet. Mint ahogy nem található meg az a hős — a számtalan közül —, aki maradéktalan tisztaságával biztosított volna halhatatlanságot magának, úgy egy másfajta, jobb és szebb a körülmények, az emberi nem alakulását szabályozó szocialista folyamatok sem érettek arra, hogy a feltámadás, az igaz, új feltámadás örömét érezhessük. Am jobban és igazabban, mint érezhetünk örömet. S ez az út mindehhez: a tett, a cse-

lekvés öröme, mert gigási feladatokhoz sem hősök keltenek. S a kérdésre — vajon „csak” emberek-e? — igennel válaszolhatunk.

Persze a mi humanizmusunkra az ingadozó találat ellenérveket: mit érhet mindez, ha körültekintve a világban, a retrográd politika hazugságai és fondorlati, okatlan vérontások, elnyomás, eszeveszett fegyverkezési hajszát látható köröskörül. Nem egy-egy cáfolata-e mindez bármiféle feltámadás-álomnak? Tény: egyelőre álom mindez. De ahogy semmiféle igaz, értelmes és éppen az emberismeretre apelláló humanizmus sem választható el közvetlen megvilágosító formájától, a politikától, a politika sem független tárgyától. Ha pedig az emberség a politika, akkor társadalmi rendszerünk magasabbrendűségét éppen az bizonyítja, hogy — sok áttételen, buktaton, akadályon át — politikája is emberséges.

Húsvét van, tavasz. Ösdők óta megújídnak ilyenkor a fák, növények, virágok, a természet parancsára, egyedijörök feltámadással. Az emberalkotta feltámadás-mítoszok is egyfajta reneszánszot ígértek-hirdettek, olyan reménytelenül reménysugarakat csillogtattak viszont, amelyek csak az irracionális, a csodával voltak képesek győzni a hívó ember erkölcsi hiányosságain.

Azt hirdették, hogy valaminek fel kell támadnia, szükségesszerűen, valaminek, ami igazán emberi lenne, de csak emberfeletti erők képesek rá. Szomorú kiindulópont volt ez: amit maga az ember feszített keresztire, azt a gyarló elkövető helyere nem hozhatja.

Am a mítoszok mindig olyanira emberarcúak, hogyha nem is szabad betűnként keresni igazukat, sohasem hazudnak. Elidegenedtek, nem-emberi tartalmuktól megfosztva s egy emberséges társadalmi rend alakítására-tökéleteltesítésére törekedve végezni azt az önvizsgálatot, amit a feltámadás csodájában való hit pótlott azelőtt: reményt és biztosított nyugíthat, hogy a szörnyű, évezredes bűnök köve legördülhet az emberiséget a reneszánsz megújított, tiszta-friss levegőjétől elzáró nyílásról.

S a feltámadásra várni nem szabad: tenni kell az ember feltámadásáért, hogy egy másfajta, jobb és szebb a körülmények, az emberi világ, az értelem, a demokrácia és a humanizmus szocialista társadalmi szüléssék és nevedjék és létezzon — s nemcsak remény az, hogy a feltámadás örömét érezhessük. Am jobban és igazabban, mint érezhetünk örömet. S ez az út mindehhez: a tett, a cse-

Domonkos László

# Magyar opera Villonról — Szegeden

## Előzetes, három tételben

### 1. TÉTEL: KÁVÉ ÉS KONYAK KÖZÖTT

— Ifjúkorom kedvenc költői közé tartozott Villon és Rimbaud, a negyvenes évek elején József Attiláért lelkesedtünk. Imádtuk Mórárt, elsősorban szellemes, csipkelődő cikkeit. A vadabb, izgalmasabb költők álltak közel hozzánk. Akkoriban sok Villon-balladát megzenésítettem. Egyetlenegy sem került be operába — kezdi vallomásnak is beillő választ Németh Amadé, a Villon-mű szerzője arra a kérdésre, hogyan is született meg ez az opera. — Villon és költészete évtizedeken át bennem élt és munkált. 1973-ban Belgiumban dirigáltam az első nyugat-európai Bánkbánt. Azóta rendszeres vendége vagyok a Genti Királyi Operának. Egy fehér asztal mellett beszélgetésen került szóba az én Villon iránti nosztalgiam, s az opera igazgatója, Bart Lotigiers a feketekávé és a konyak között hozott egy írógépet, és lekopogta a címet: Francois Villon.

### 2. TÉTEL: MAGYAR MŰVET MACYARRA FORDÍTANI

— A színpad még aznap este elkészült. Igaz, hogy reggelre némileg módosult, de itt, Szegeden, a magyarországi bemutatásra visszazajítottuk. A bemutatón a Genti Királyi Operában 1974. február 10-én én dirigáltam. Azóta is műsoron van. Az operát francia szövegre komponáltam, ami nem kis feladatot jelentett, ráadásul franciáknak, tehát tisztelnem kellett a franciák Villon-ként és az ottani hagyományokat. Azután egy hárszalagot áadtam Pál Tamásnak és Horváth Zoltánnak. Elfogadták, s azóta közös munkával, némi módosítással gazdagít-

tottuk, s készülünk az április 15-i premierre.

Pál Tamás nemcsak karmestere lesz az operának, de a színpadon fordítóként is szerepel a neve. Megtehetően pikáns feladat: magyar zeneszerző művét magyarra fordítani. Ráadásul Villon sok kiváló magyar műfordító ültette át nyelvünkre.

— Én már meglehetősen sokat fordítottam — mondja Pál Tamás —, de ez meghekkentően nehéz feladat volt. A szövegkönyv lényegében Villon verseire és kortárs szerzők műveire épül. Az egész operába mindössze három, a már meglévő műfordítást építettük be, a többi az én munkám. Hallatlanul izgalmas és nehéz feladat volt úgy elvégezni a fordítást, hogy énekelhető is legyen, és ne legyen méltatlan a korábbi, ragyogó műfordításokhoz.

Az alkotók véleménye egyöntetű: nem szokványos operai konfliktus készült Villon ürügyén. A bemutatásra váró opera sajátossága: felidézni, milyen is lehetett a középkori világ, az élet, a szellem, a gondolkodás, az értelem? Ezt kétféle módon lehet érzékeltetni — dramaturgiával és zenével. A muzsikában nincs konkrét középkori elem. Németh Amadé szabadon használt a rendelkezésre álló modern zene eszköztárából, hisz mi sem áll távolabb ettől a villoni világtól, mint a professzorság, a szigorú akadémikuság. Ne lepődjön hát meg senki, ha ebben az operában musicalmótvumokkal, dzsesszelemekkel, songokkal, sőt a beatre emlékeztető dallamokkal találkozunk.

3. TÉTEL: BALLADAOPERA  
Ez a műfaj megjelölés áll a színpadon. A rendezés és a tervezői munka is ez a bal-

ladaszerűséget igyekszik hangsúlyozni. Az operát Horváth Zoltán állítja színpadra, a díszleteket vendégként Csikós Attila, a jelmezeket Vágvölgyi Ilona tervezte. Az operát Pál Tamás felváltva vezényli Szalatsy Istvánnal. Az előadáson felvonul a társulat szinte teljes egésze. Több szerepet kettős szereposztásban játszanak. Villon Gyimesi Kálmán lesz, Molinet költőbarátot a premieren Juhász József éneki, az Orleans-i herceg Réti Csaba lesz. Láthatjuk még Gregor Józsefet, Vághelyi Gábort, Szabady Józsefet, Berdál Valériát Karikó Terézt. A premiért a rádió 3. műsora egyenesben közvetíti.

— Boldog lennék, ha az első külföldi magyar mű, Villon hazaérkezne — fejezte be a beszélgetést a szerző, Németh Amadé.

T. L.

## Fiatal műszakiak, közgazdászok vetélkedője

Befejeződött a Szegedi Textilművekben a Pamutnyomóipari Vállalat fiatal műszaki szakembereinek és közgazdászainak vetélkedője. Az összetett versenyt a Kelenföldi Textilgyár FMKTCsapatja nyerte, második a textilfestő, harmadik a Szegedi Textilművek és a Pamutkikészítőgyár. A szakdolgozatok elkészítése a textilfestőknek sikerült legjobban, a szóbeli kérdésekre a szegediek és a KELTEX fiataljai adtak legprecízebb válaszokat.

Az egyéni versenyben szakdolgozatával a szegediek közül Kiss Antalné első helyet szerzett a fonó szak-

ágban, Juhász Antal harmadik helyet a szervezési szakágban, Bodó László ugyancsak harmadik helyet az elektromos szakágban. A szóbeli egyéni versenyben a következő eredményeket érte el a szegediek: a fonósok közül Horváth György, győzött, a közgazdászoknál Csorba Pálné második helyet ért el, a szövezők közül Mencz Nándor második lett, ugyanilyen eredménnyel ért el Mucs Mihály a gépészek versenyében. Harmadik hely jutott Bodó Lászlónak az elektromos szakágban, hatodik Aklán Péternek, a fonósok versenyében.

ahogy nem található meg az a hős — a számtalan közül —, aki maradéktalan tisztaságával biztosított volna halhatatlanságot magának, úgy egy másfajta, jobb és szebb a körülmények, az emberi világ, az értelem, a demokrácia és a humanizmus szocialista társadalmi szüléssék és nevedjék és létezzon — s nemcsak remény az, hogy a feltámadás örömét érezhessük. Am jobban és igazabban, mint érezhetünk örömet. S ez az út mindehhez: a tett, a cse-